

ASLA 2016: Språk och norm

Sammandrag av sektionens föredrag

Mot en funktionell förståelse av skrivbegreppet i Lgr11 - om förhållandet mellan skrivandets funktion och form i kursplanen i svenska

Eric Borgström, *Institutionen för humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap, Örebro universitet*

Maria Westman, *Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet*

”We suspect that writing is not as unitary a construct as many national assessments and writing researchers would have it” konstaterade Alan C. Purves i avslutningskapitlet till IEA:s försök till jämförelse mellan elevers skrivkompetenser i olika länder (1992:200). Innebörden i begreppet skrivande skilde sig så mycket åt mellan de skolsystem som ingick i studien, att några jämförelser aldrig lät sig göras. På literacyfältet hade liknande konstateranden om skrivandets kultur- och situationsbundna natur fallits redan tidigare, exempelvis av Scribner (1984). Likafullt har varje skolsystem att normera sitt eget tids- och kulturbundna svar på frågan vad skrivande är.

I detta föredrag presenterar vi en kritisk analys av den svenska grundskolans bud på vad skrivande innebär, såsom det formuleras i kursplanen i svenska (Lgr11). Vårt syfte är att frilägga vilken/vilka förståelser av relationen mellan skrivandets funktion och form som kursplanen ger uttryck för. Den skrivteoretiska utgångspunkt vi gör analysen utifrån är en dialogisk förståelse av skrivande som kommunikativ handling, och av språkliga och textuella konventioner som mer eller mindre flexibla resurser genom vilka skribenten medierar sin skrivhandling och dess intentionalitet (jfr Evensen 2013).

Analysen visar en glidning i hur förhållandet mellan funktion och form kommer till uttryck i kursplanens olika delar. I syftesformuleringen ges funktion status som överordnad form, medan det omvända förhållandet råder i kunskapskraven. Detta väcker frågan om vad som är att betrakta som kursplanens dominerande syn.

Litteratur:

- Evensen, Lars Sigfred 2013. *Applied linguistics. Towards a new integration?* Sheffield: Equinox publishing.
- Purves, Alan C 1992. I: Purves, Alan C. (red) *The IEA Study och Written Composition II: Education and Performance in Fourteen Countries*. Oxford: Pergamon press. S. 153-202.
- Scribner, Sylvia 1984. *Literacy in Three Metaphors*. I: *American Journal of Education*, Vol 93, Nr 1. S. 6-21

Vad är ett andraspråk, egentligen?

Ylva Falk, *Institutionen för språkdidaktik, Stockholms universitet*

Christina Lindqvist, *Institutionen för språk och litteraturer, Göteborgs universitet*

I detta föredrag kommer vi att problematisera begreppet andraspråk. En gängse definition av andraspråk är ett språk som lärs in efter modersmålet, dvs. en rent kronologisk definition. I dagens flerspråkiga samhälle är det dock nödvändigt att se över denna terminologi, eftersom det ofta är så att språket som lärs in inte är ett andraspråk kronologiskt sett. Snarare har inlärare många gånger kunskaper i flera språk när de påbörjar inläringen av ett nytt språk, vilket följande exempel illustrerar:

But isn't it tycka heißt doch denken?

'Men är det inte så att tycka betyder tänka?'

I detta exempel använder en person som håller på att lära sig svenska både engelska ('isn't it') och tyska ('heißt doch denken'). Det är här tydligt att begreppet andraspråk inte räcker till, eftersom andraspråket traditionellt sett skulle ha varit varit svenska i det här fallet. Som vi kan se förekommer dock både tyska och engelska. Under de senaste decennierna har ett forskningsfält vuxit fram, tredjespråksforskning, inom vilket man intresserar sig för de så kallade bakgrundsspråkens (i ovanstående exempel tyska och engelska) påverkan på målspråket, som har kommit att benämnas *tredjespråk* (i ovanstående exempel svenska). Man vill uppmärksamma det faktum att många språkinlärare/användare faktiskt har kunskaper i fler än två språk. Det är inom forskningen viktigt att ta hänsyn till inlärarens flerspråkighet. Dessutom är det minst lika viktigt att uppmärksamma elevernas/studenternas flerspråkighet i en undervisningskontext. I vårt föredrag kommer vi att diskutera såväl forskningsrelaterade som didaktiska implikationer som denna nya forskningsinriktning kan ha.

English swearing on Swedish television - language, gender and power

Emelie Gustafson

My master thesis investigated gender differences in the use of swearing in a British television series aired on Swedish television. On the basis of material from four episodes of the television series *The thick of it*, the use of swearing was studied through quantitative and qualitative analysis. *The thick of it* is a political satire, known for its strong language. The corpus used in the investigation contains 21029 words, broadcast between 2009 and 2012.

Swearing has been claimed to be an area where women swear less than men. The study supports that claim, and results show that women and men also tend to use different functions of swearing, where the biggest difference is in the use of interjections. The study also discusses gender differences in whether and how the relative status of speakers influence their use of swearing. The study found that in this television series, powerful women swear more than other women. One might even say that the study shows similarities, rather than differences, between men and women's use of swearing.

Television series aired recently, such as *The thick of it*, show, to some extent, how media portrays men and women's swearing today. Scripted television series, using constructed language, are particularly interesting to look at when studying identity construction through language.

Effekter av ämnesintegrerad undervisning i akademiskt skrivande

Maria Eklund Heinonen, *Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet*

Jan Hjalmarsson, *Enheten för lärande- och forskarstöd, Södertörns högskola*

Zoe Nikolaidou, *Institutionen för kultur och lärande, Södertörns högskola*

Kajsa Sköldvall, *Institutionen för kultur och lärande, Södertörns högskola*

De senaste decenniernas breddade rekrytering till högre utbildning har lett till alltmer heterogena studentgrupper. Samtidigt har en offentlig debatt pågått med fokus på brister i studenters skrivande. Forskningsfältet *academic literacies* (Lea & Street 1998) ifrågasätter ett sådant ensidigt bristperspektiv och förespråkar istället fokus på skrivandets sociokulturella sammanhang. Litteracitet betraktas här som en kontextburen praktik (Barton & Hamilton 1998), som bäst tillägnas i autentiska och funktionella sammanhang (Gee 2012). Utifrån ett sådant synsätt ifrågasätts varför studenter oftast erbjuds separata stödsatser i det akademiska skrivandet, trots att stöd inom ämnesstudierna borde vara mer framgångsrikt. Forskningen om effekterna av sådan undervisning är dock fortfarande mycket begränsad.

Vårt forskningsprojekt syftar övergripande till att utforska effekter av ämnesintegrerad undervisning i akademiskt skrivande. Projektet ansluter till ett pågående högskolepedagogiskt utvecklingsarbete vid Södertörns högskola, där Utvecklingsenheten för högskolepedagogik och bildning, Biblioteket och Studieverkstan, som arbetar med olika typer av studie- och skrivstöd, samverkar med ett antal ämnen om ämnesintegrerad undervisning i akademiskt skrivande och informationssökning. Erfarenheterna visar att de flesta, både studenter och ämneslärare, i utvärderingar och reflektioner värdesätter undervisningen och menar att den påtagligt bidrar till studenternas skrivutveckling. I forskningsprojektet vill vi försöka få en djupare förståelse för vilka effekter som undervisningen ger. Under föredraget kommer vi att presentera en pilotstudie där vi analyserar studenttexter som är skrivna under och efter studenternas deltagande i den ämnesintegrerade skrivundervisningen.

Litteratur:

Barton, D. & Hamilton, M. (1998). *Local Literacies. Reading and Writing in one Community*. London: Routledge.

Gee, J.P. (2012). *Social Linguistics and Literacies – Ideology in Discourses*. London: Routledge.

Lea M.R. & Street, B. (1998). Student writing in higher education. *Studies in Higher Education*, 23 (2): 3–35.

Combating demotivation: Intensive Group Projects in L2 English classrooms

Alastair Henry, *Institutionen för individ och samhälle, Högskolan Väst*

Pia Sundqvist, *Institutionen för språk, litteratur och interkultur, Karlstads universitet*

Observations of secondary school English classrooms reveal widespread demotivation (Swedish Schools Inspectorate, 2011). One proposal for increasing classroom motivation is the use of intensive group projects (IGPs) (Dörnyei, Henry, & Muir, 2016), where, for a limited period, students collaborate to achieve a particular goal. An IGP is conceptualized as containing three core elements: (i) relevant and authentic goal content, (ii) tangible outcomes, and (iii) clear success criteria (Dörnyei, Henry, & Muir, 2016). The purpose of this study was twofold: first, to establish whether IGPs could be found in English secondary classrooms and, second, to consider what might be additionally characteristic of IGPs in a Swedish context. A mixed-methods approach was used. A survey eliciting experiences of whole-class motivation was distributed to a random sample of teachers of English in grades 6–9 ($N = 252$). 112 completed questionnaires were received, 96 of which included descriptions of motivational activities provided in response to an open question. 15 of these activities contained at least two of the three core elements of an IGP. Descriptions, documentation, and examples of pupil output were obtained from these teachers, 8 of whom were additionally interviewed about the IGP and the motivation of the participating students. The results revealed that all 15 IGPs involved the combination of a *creative activity* (e.g., making podcasts) and use of *mobile devices* (e.g., phones). Teachers experienced this combination as highly motivational in that it enabled students to experience a closer fit between discourse environments and practices in and outside the classroom.

Personnamnsdiskurser - normer och villkor för svenskhet

Karin Hagren Idevall, *Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet*

”Du ska självfallet inte behöva byta namn. Du heter vad du heter, du kan bära det namnet med stolthet”, svarar Stefan Löfven under en partiledardebatt en frågeställare som berättar hur en arbetsförmedlare uppmanat hen att byta namn från Amani till Amanda för att öka chanserna till anställning. I denna studie avser jag att närmare undersöka sambanden mellan personnamn, diskriminering och konstruktioner av svenskhet.

Studien har det övergripande syftet att undersöka vilka normer och villkor för svenskhet som reproduceras diskursivt i normerande lagstiftning och i ett urval exempel från offentliga diskussioner och debatter. Jag analyserar dels den svenska personnamnslagen, dels kommentarsfältsdiskussioner och partiledardebatter där personnamn kommer upp som samtalsämne. Med en postkolonial diskursanalys som teoretiskt och metodologiskt ramverk (Loomba 1998) undersöker jag hur svensk och icke-svensk nationalitet konstrueras i personnamnsdiskurser och vilka explicita och implicita normer för svenska personnamn som lagtexten respektive diskussionerna och debatterna ger uttryck för.

Analyserna visar bland annat hur personer som bär namn som inte låter svenska förväntas anpassa sig till svenskt namnbruk för att undvika diskriminering. Samtidigt finns i materialet diskurser som förespråkar tolerans och mångfald och som bidrar till att skapa en självbild av Sverige som öppet och solidariskt. Personnamnsbruk och de normer och regleringar som omgärdar personnamnen kan betraktas som *banal nationalism* (Billig 1995) då de bidrar till att forma nationen Sverige och villkoren för svenskhet.

Litteratur:

Billig, Michael (1995). *Banal nationalism*. London: Sage.

Loomba, Ania (1998). *Colonialism/postcolonialism*. London: Routledge.

Prescribing and assessing conduct in the education of care assistants

Gunilla Jansson, *Institutionen för svenska och flerspråkighet,
Stockholms universitet*

Assessing and criticising are activities whereby participants can express perspectives and position themselves relative to knowledge. This study examines sequences of instructional work taken from the practice of critique in the education of care workers, a setting where knowledge is closely connected to personal qualities and morality. The data consist of approximately 50 h of video-recordings and ten months of ethnographic fieldwork conducted at a school of practical nursing in Sweden. The analysed excerpts are drawn from a collection of instances when the students report on dilemmas that they are faced with during their vocational training in residential homes for older persons.

The students' reports generally emerge as unsolicited narratives. They are not requested by the teacher or planned beforehand as part of an assignment. Most of the dilemmas featuring in the students' narratives are centered around problematic resident behaviour in dementia care encounters, such as aggression and resistiveness to care. Using the method of Conversation Analysis, I analyse the ways in which instructors assess the students' reported conduct in managing these dilemmas. The instructional sequences revolve around highly emotionally charged and normative aspects of work experience. The teachers use the students' narratives as a springboard for prescribing proper conduct and instructing about techniques, models and treatments rooted in therapeutic caring ideology, thereby implicitly assessing the students' conduct as improper. The teachers' instruction is often received with accounts and resistance by the students, who orient to the educational setting as a forum for discussing concrete problems - the seemingly unavoidable conflicts and dilemmas that they experience on the work floor. These findings cast light on the practice of critique in nursing education, where multiple perspectives are involved: the student's, the care recipient's, the caregiver's and the teacher's.

På spaning efter den genomsnittliga eleven

Iwona Kowal, *Institutionen för germansk filologi, Jagellonska universitetet*

I forskningen kring språkinlärningen finns det två grundläggande datainsamlingsmetoder: tvärstudier och longitudinella undersökningar. Den första fokuserar på en större grupp homogena individer, dvs. elever i samma ålder, med samma utgångsspråk eller samma nivå i det inlärd språket, som testas en gång. Den andra metoden går ut på att man samlar in material under en längre tid, då utveckling av språkfärdigheterna kan spåras. I båda fall utgör medelvärde ett slags referensvärde. Men kan medelvärdet verkligen vara ett tillförlitligt verktyg för andraspråksforskaren?

Under den senaste tiden har teorin för dynamiska system fått allt mer uppmärksamhet i tillämpad språkvetenskap, i synnerhet i språkinlärningsstudier. Teorins grundantaganden är att språket är ett komplext system, där de olika subsystemen är sammanlänkade med varandra och förändras kontinuerligt. Därför kan vi inte förutse hur utvecklingen av ett nytt språk kommer att pågå hos enskilda elever. Därför fokuserar forskare hellre på individuella utvecklingsgångar än på utvecklingstendenser hos elevgrupper. Å andra sidan strävar man hela tiden efter att hitta generella utvecklingsmönster för språk eller åtminstone att skapa elevprofiler som kunde hjälpa oss att förstå hur inlärningen av ett nytt språk kan pågå.

I föredraget skall inläring av svenska som främmande språk presenteras. I undersökningen deltog 15 universitetsstudenter vars utveckling av korrekthet, flyt och komplexitet från nybörjar- till avancerad nivå följdes. Även om varje student utvecklades i sitt eget tempo och på ett unikt sätt kunde några generella språkinlärningsmönster urskiljas. Det är dock tveksamt att påstå att det som medelvärdet visar avspeglar den allmänna utvecklingstrenden för hela gruppen.

Samband mellan språklig förmåga och skriven textproduktion hos elever med lässvårigheter

Maria Levlin, *Institutionen för språkstudier, Umeå universitet*

Christian Waldmann, *Institutionen för språkstudier, Umeå universitet*

Skriven textproduktion är en utmaning för många elever med språk- och lässvårigheter. Tidigare studier har visat att språklig förmåga, arbetsminne och fonologiskt processande utgör centrala förutsättningar inte bara för automatiserade processer i skrivandet (stavning och interpunktion) utan också för skrivprocesser på en högre kognitiv nivå (textens språkliga kvalitet, textorganisation och textlängd). I den föreliggande studien undersöker vi relationen mellan språklig förmåga, fonologiskt processande, verbalt arbetsminne, läsförmåga och skriven textproduktion hos 40 elever som identifierades med svag läs- och stavningsförmåga i årskurs 2. I årskurs 3 deltog dessa elever i en logopedutredning som omfattade en bedömning av fonologiskt processande, receptiv och expressiv språklig förmåga (ordförråd, grammatik och hörförståelse av text), korttidsminne, arbetsminne, ordavkodning, läsförståelse och icke-verbal problemlösning. Utfallet i logopedutredningen undersöktes i relation till den narrativa skrivuppgiften som eleverna genomförde i de nationella proven i svenska i årskurs 3. Elevernas texter analyserades utifrån ett flertal mått på textproduktion på olika nivåer: transkriptionsnivå (stavning och interpunktion), lexikal nivå (lexikal variation och densitet), meningsnivå (syntaktisk komplexitet, morfologiska och syntaktiska avvikelser) och textnivå (textlängd). Utifrån modellen ”Simple View of Writing” och resultat från tidigare forskning formulerades följande hypoteser: (1) receptiv och expressiv språklig förmåga, verbalt arbetsminne, avkodning och läsförmåga relaterar till textproduktion på ord- och meningsnivå och till mått på textnivå, och (2) fonologisk processande, avkodning och verbalt arbetsminne relaterar till stavning på transkriptionsnivån. Pearsons produktmomentkorrelation användes för att analysera relationen mellan språklig förmåga, fonologiskt processande, verbalt arbetsminne, läsförmåga och skriven textproduktion. Resultaten presenteras och diskuteras utifrån både metodologiska och teoretiska aspekter.

Engaging with terminology in the parallel-language classroom: teachers' practices for bridging the gap between L1 and English

Hans Malmström, *Institutionen för tillämpad IT, Chalmers tekniska högskola*

Špela Mežek, *Engelska institutionen, Stockholms universitet*

Diane Pecorari, *Institutionen för språk, Linnéuniversitetet*

Philip Shaw, *Engelska institutionen, Stockholms universitet*

Aileen Irvine, *Moray House School of Education, Edinburgh University*

In settings in which English is used as a medium of instruction (EMI) in parallel with another language, a common expectation is that students will acquire subject terminology incidentally in the L1 *as well as* in English as a result of listening and reading. It is then a prerequisite that students notice and engage with terminology in both languages. To this end, teachers' classroom practices for making students attend to and engage with terms are crucial for furthering students' vocabulary competence in two languages. Using transcribed video recordings of a sample of lectures from two courses in a partial EMI setting, in which the lectures were in Swedish and the textbooks were in English, this paper will present a comprehensive picture of what teachers 'do' with terminology during a lecture, i.e., how terms are allowed to feature in the classroom discourse. It is established, for example, that teachers nearly always employ some sort of emphatic practice when using a term in a lecture. However, the repertoire of such practices is limited. Further, teachers rarely adapt their repertoires to cater to the special needs arguably required in partial EMI settings, or to exploit the affordances of these learning environments.

Golden opportunity, necessary evil or sword of Damocles? What teachers say about English-medium instruction

Ibolya Maricic, *Institutionen för språk, Linnéuniversitetet*

Diane Pecorari, *Institutionen för språk, Linnéuniversitetet*

Charlotte Hommerberg, *Institutionen för språk, Linnéuniversitetet*

The number of university programmes taught exclusively through the medium of English around the world is rising, and when the partial use of English is taken into account (for example, when the language of instruction is the local language but the textbook is in English), then the role of English in higher education is seen to be pervasive indeed. The increasing use of English has, however, been driven to a great extent by policy, rather than by bottom-up preferences on the part of participants in English-medium settings, making it relevant to ask what their perceptions and understandings of the phenomenon are.

This paper will present the results of a large-scale survey of Swedish university teachers and their views on and experiences of the use of English in higher education. The findings show that teachers identify both positives and negatives, but also describe a situation in which there are only limited attempts to accentuate the former and mitigate the latter.

Tusen tack eller bara ett? Tacksekvenser i finlandssvenska och sverigesvenska lärandesamtal

Marie Nelson, *Institutionen för svenska och flerspråkighet, Stockholms universitet*
Sofie Henricson, *Institutionen för nordiska språk, Åbo universitet*

I situationer där varor eller tjänster utväxlas finns det ofta anledning att tacka, t.ex. för produkten, för betalningen, för svaret på en fråga eller för ett råd. Även i mycket korta samtal ingår ofta ett flertal förekomster av ordet *tack* (se t.ex. Rantala 2015). Det är också vanligt att tacksekvenser uppgraderas genom uttryck som *tusen tack* eller *tack så mycket*. Olika språk och olika kulturer uppvisar olika mönster för att säga tack (Aston 1995, Lindström 2000). I den här studien undersöker vi hur talare av två varieteter av ett och samma språk, finlandssvenska och sverigesvenska, använder ordet *tack* i autentiska lärandesamtal i högskolemiljöer i Finland och i Sverige. Det totala materialet består av cirka 80 timmar inspelade samtal och inkluderar bl.a. skriv- och ämneshandledning, studiehandledning, uppsatsventilering och seminarier.

Undersökningen genomförs inom ramen för forskningsprogrammet *Interaktion och variation i pluricentriska språk – Kommunikativa mönster i sverigesvenska och finlandssvenska* (IVIP), som pågår 2013–2020 och finansieras av Riksbankens jubileumsfond (projektnummer M12–0137:1). Det övergripande syftet för programmet och den här studien är att jämföra olika typer av autentiska samtal för att finna likheter och skillnader mellan finlandssvensk och sverigesvensk interaktion. Inom forskningsprogrammet fokuserar vi på domänerna service, lärande och vård. I det här föredraget presenterar vi data från domänen lärande, men tanken är att senare göra kopplingar även till service- och vårdsamtal (abstract antaget till Sociolinguistics Symposium 21, 2016, Grahn m.fl.).

Litteratur:

- Aston, Guy, 1995: Say 'Thank You': Some Pragmatic Constraints in Conversational Closings. I: *Applied Linguistics* 16:1. S. 57–86.
- Lindström, Jan, 2000: Hälsning, tack, avsked. Artighetsfraser i institutionella samtal. I: Keski-Raasakka, Kyllikki & Söderholm, Pirjo (red.), *Svenskan i Finland* 5. Joensuu: Joensuu universitet. S. 139–149.
- Rantala, Anna, 2015. Tack och hej – avslutningar i olika typer av finlandssvenska och sverigesvenska servicesamtal. Opublicerad avhandling pro gradu i ämnet Nordiska språk vid Åbo universitet.

Enklare efter klarspråk? Automatiserad textjämförelse som metod för att kartlägga effekterna av språkprojekt i arbetslivet

Andreas Nord, *Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet*

Markus Forsberg, *Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet*

År 2015 fick Västra Götalandsregionen Klarspråkskristallen för sitt projekt *Lättlästa handlingar*. Projektet syftade särskilt till att få förvaltningarnas skribenter att skriva underlagen för politikerna bättre. I juryns motivering stod bland annat ”Omfattande och krångliga handlingar försvårar det demokratiska arbetet. [...] Västra Götalandsregionen visar hur den demokratiska processen och rättssäkerheten kan stärkas med hjälp av klarspråksarbete.”

Vi har samlat in denna typ av handlingar från en av avdelningarna inom regionförvaltningen för att jämföra sådana skrivna före respektive efter klarspråksinsatsen. Det insamlade materialet har analyserats med hjälp av språkteknologiska metoder och lagts in i Korp, vilket möjliggör automatiserade jämförelser mellan texter skrivna före och efter klarspråksinsatsen.

Studien har två syften. Ett empiriskt syfte är att kartlägga vad en förutsättningslös textjämförelse av texter skrivna före och efter insatsen visar, för att ställa detta i relation till den textutvärdering som gjordes i utvärderingen av klarspråksprojektet. Denna var begränsad till några, enkelt gjorda analysgrepp (dels en kvalitativ bedömning, dels en enkel lix-beräkning). På så sätt kan vi undersöka dels vilka konkreta effekter på texter – både oväntade och väntade effekter – detta av allt att döma föredömligt genomförda klarspråksprojekt har fått, dels hur den typ av enkel utvärdering som gjordes inom projektet överensstämmer med en mer mångfasetterad analys gjord med språkteknologiska metoder.

Vi har också ett metodutvecklande syfte, nämligen att genom analysen utforska vilka möjligheter Korps textjämförelsefunktion erbjuder när de provas mot autentiska forskningsfrågor. Detta ger en grund för att vidareutveckla metoder för automatisk textjämförelse för att stödja den här typen av studier.

Givna normer och egna - lärares bedömning av ett nationellt prov i muntlig framställning

Anne Palmér, *Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet*

Malin Mark, *Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet*

I gymnasieskolans kurser Svenska 1 och Svenska som andraspråk 1 innebär provet i muntlig framställning att eleven ska planera och hålla ett muntligt anförande inför en grupp. Inför bedömningen arbetar läraren med en bedömningsmatris, där det som i vår studie ses som provets givna normer är sammanfattade. Ett antagande är att bedömningsmatrisen med tillhörande kommentarer och bedömda elevprestationer ska bidra till att en tolkningsgemenskap (Berge 2005:103 ff) ska utvecklas bland Sveriges lärare om vad som utgör kvalitet i elevprestationer. Att oenighet inom en tolkningsgemenskap kan vara både fruktbar och utvecklande hävdar bland andra Matre & Solheim (2015:224) i en artikel om lärarsamtal om elevers skrivna texter.

En pågående undersökning om bedömningen av detta prov omfattar 65 elevers anföranden på 6 gymnasieskolor. Anförandena är filmade och samtliga har bedömts av tre oberoende bedömare. Efter den individuella bedömningen har bedömarna samlats för ett samtal, då bedömningarna jämförs och diskuteras. Samtalen är ljudinspelade och utgör material i den delstudie som vi här presenterar.

Studiens syfte är att undersöka hur de tre bedömarna i samtalen förhåller sig till provets givna normer i bedömningsmatrisen. I vilken mån verkar de eniga om hur normerna ska uppfattas och tillämpas, och i vilken mån är de oeniga om detta? Utmanas provets normer genom att bedömarna ger uttryck för egna normer om kvalitet i och bedömning av muntlig framställning? Med studien vill vi bidra med kunskap om hur givna normer om kvalitet i muntlig framställning kan uppfattas, användas och utmanas av lärare i skolan.

Litteratur:

Berge, Kjell Lars, 2005: Studie 3. Skriveprøvenes pålitelighet. I: *Ungdomers skrivekompetanse, Bind 1, Norsksensuren som kvalitetsutvurdering*, red. av Kjell Lars Berge, Lars Siegfred Evensen, Frøydis Hertzberg, Wenche Vagle. Oslo: Universitetsforlaget. S. 101–113.

Matre, Synnøve & Solheim, Randi, 2015: Laerarsamtalar om elevtekstar – mot eit felles fagspråk om skrivning og vurdering. I: *Alle tiders norskdidaktiker. Festskrift til Frøydis Hertzberg på 70-årsdagen*, red. av Rita Hvistendahl & Astrid Roe. Oslo: Novus forlag. S. 219–243.

How many academic vocabularies do students need?

Diane Pecorari, *Institutionen för språk, Linnéuniversitetet*

Hans Malmström, *Institutionen för tillämpad IT, Chalmers tekniska högskola*

Because vocabulary is key in comprehending and learning a second language, an important focus of research and teaching practice in English for Academic Purposes has been cataloguing the vocabulary needed by second-language users of English in academic settings. These efforts have been based on corpus investigations of published academic writing, i.e., the sorts of texts which students need to be able to read and understand. However, it is well established that published academic genres are quite different in many respects from those of assessment genres (Biber, 2006). It is therefore possible that existing academic vocabulary lists may be useful for the development of students' receptive skills, but less so with respect to productive skills.

This paper presents the results of a corpus investigation into university students' productive vocabulary. Using the method developed by Gardner and Davies (2014) and two corpora of student writing, the investigation aimed to establish whether and to what extent receptive and productive academic vocabulary differ. Pedagogical implications of the results will be presented.

Literature:

Biber, D. (2006). *University language: A corpus-based study of spoken and written registers*. Amsterdam: John Benjamins.

Gardner, D., & Davies, M. (2014). A new Academic Vocabulary List. *Applied Linguistics*, 35, 305–327.

Den vänskapliga propagandan

Gunilla Almström Persson, *Institutionen för svenska och flerspråkighet, Stockholms universitet*

En del av DDR:s tidiga propaganda riktades mot utlandet. Syftet var, vid sidan av att i väst uppnå ett erkännande som självständig stat, att visa ”antifascistiska traditioner” i form av fred, gemenskap och mänsklighet. Som ett led i utlandspropagandan publicerades månadsmagasinet DDR-revyn under åren 1956–1990. DDR-revyn producerades av Tyska demokratiska republikens förbund för vänskap mellan folken (Liga für Völkersfreundschaft) och utkom varje månad på åtta olika språk, varav svenska var ett.

Studien koncentreras till sex industrireportage från staden Schwedt i den svenska utgåvan. Reportagen är livfulla och detaljerade berättelser i text och bild, ofta med en tydlig berättare som tar med läsaren på ett besök på ett kolkraftverk, ett varv eller en textilindustri. Upplevelsen av industrin förmedlar personliga och känsloladdade intryck genom berättaren och personer som arbetar i den verksamhet som beskrivs.

Föredraget presenterar en analys av några språkliga strategier för hur DDR förmedlade bilden av vad de formulerade som antifascistiska traditioner. Analysen rör industrireportagens interpersonella drag samt röster och ramar för både verbaltext och bilder. Syftet med studien är söka förståelse för vilka språkliga strategier en totalitär stat kan använda för att visa mänsklighet, gemenskap och vänskap.

Litteratur:

- Abraham, Nils (2005). ”Östtysk propaganda i Sverige - DDR:s kulturcentrums roll i östtysk public diplomacy gentemot Sverige efter 1972”. I: T. Friis & A. Linderöth (red.), *DDR og Norden Østtysknordiska relationer 1949-1989*, Odense: Syddansk Universitetsforlag. Halliday, M.A.K. & Matthiessen, C.M. (2004). *An introduction to functional grammar*. (3. ed.) London: Arnold.
- Kress, Gunther R. & Van Leeuwen, Theo (2006). *Reading images: the grammar of visual design*. 2. ed. London: Routledge
- Linderöth, Andreas (2002). *Kampen för erkännande: DDR:s utrikespolitik gentemot Sverige 1949-1972*. Diss. Lund : Univ., 2002.

Historien som norm. Uppfattningar om etymologi i nätdiskussioner om fransk stavning

Andreas Romeborn, *Institutionen för språk och litteraturer, Göteborgs universitet*

I detta föredrag kommer jag att intressera mig för normbildning kring språk och specifikt för vilka uppfattningar om franskans stavning som finns bland språkanvändare som är "icke-lingvister". Bakgrunden är att franskans ortografi kan sägas vara ovanligt invecklad (Arrivé m.fl. 2010). En av svårigheterna utgörs av den relativt stora förekomsten av s.k. "stumma" bokstäver (Catach 2003). I vissa fall rör det sig om s.k. "etymologiska" stumma bokstäver som, utan att någonsin ha uttalats, införts i språket för att återspegla ett ords ofta latinska ursprung (t.ex. det finala *-x* i *paix* som ersatt *-s* för att påminna om latinets *pax*). Etymologiska överväganden har överhuvudtaget spelat en viktig roll i etableringen av den franska stavningsnormen (Grevisse 2007). Frågor rörande etymologi har också en framträdande plats i den ständigt aktuella debatten om fransk stavning och möjliga stavningsreformer.

Som Paveau (2007) understryker, med hänvisning till *folk linguistics* (Niedzielski & Preston 2000), kan olika språkanvändares uppfattningar om och attityder till sitt eget språk utgöra relevanta språkvetenskapliga studieobjekt. Synen på franskans stavning är i det avseendet särskilt intressant att studera med tanke på det engagemang ämnet väcker. Mer precist kommer jag att beskriva vilka uppfattningar som kan finnas om etymologins roll för stavningen bland deltagare i nätdiskussionsfora som riktar sig till en språkintresserad allmänhet. Intressant nog kan ett så vittert ämne som etymologi komma på tal i det sammanhanget. Diskussionsämnet "stavning och etymologi" verkar vara en möjlighet för språkanvändare att uttrycka sig om hur de ser på sitt eget språk och dess relation till historien.

Litteratur:

Arrivé, M. m.fl., 2010. *La grammaire d'aujourd'hui*. Paris: Flammarion.

Catach, N., 2003. *L'orthographe*. Paris: Presses Universitaires de France.

Grevisse, M., 2007. *Le bon usage*, treizième édition par André Goosse. Bruxelles – Louvain-la-Neuve : De Boeck – Duculot.

Niedzielski, N. A. & Preston, D. R., 2000. *Folk Linguistics*. Berlin – New York: De Gruyter.

Paveau, M.-A., 2007. "Les normes perceptives de la linguistique populaire". *Langage et société*, 119, s. 93-109.

Hur ser tysk L2-produktion ut hos svenska, kinesiska och vitryska avancerade inlärare? Kontrastiva analyser av skriftlig produktion

Christina Rosén, *Institutionen för språk, Linnéuniversitetet*

I ett pågående samarbetsprojekt (Kobalt) mellan korpuslingvister och forskare inom andraspråksinlärning analyseras argumenterande L2-texter från avancerade inlärare (B2-nivå) med olika L1 samt tyska L1-texter. De olika inlärarkorpusarna liksom kontrollkorpusen analyseras såväl kvantitativt som kvalitativt och jämförs kontrastivt. Övergripande frågor i nio delanalyser är (i) vilken roll språkpar L1 - L2 spelar, (ii) om gemensamma mönster, typiska för L2-inlärare, finns och (iii) om språkspecifika mönster (overuse, underuse) överförs. Vi tittar på bland annat passivkonstruktioner, ordföljd i mittfältet, konnektorer, pronomen och argumentationsstruktur.

Här presenteras främst analyser av *Vorfeld* (fundamentet) och *Vorvorfeld* (vänsterdislokationer) där jag undersökt satsdelstyp, grundlängd och komplexa nominalfraser. Analyserna av originaltexterna har jämförts med motsvarande annoterade texter i Falko-korpusen (<https://korpling.german.hu-berlin.de/falko-suche/>). I denna har varje mening rättats 1. på syntaktisk nivå och i ett andra steg 2. på semantisk/pragmatisk nivå av tyska modersmålsstalare, för att kunna jämföra med tysk språknorm.

De två germanska språken tyska (SOV) och svenska (SVO) är båda V2-språk. De är också, liksom det slaviska språket ryska (SVO), subjektprominenta. Kinesiska (SVO) är däremot ett sinotibetiskt språk och topikprominent. Första resultatet visar, mot förmodan, att kinesernas produktioner ligger närmast den tyska språknormen.

Skriva på engelska - forskares villkor, språkliga resurser och strategier under skrivandet av en språklig artikel

Jenny Rosén, *Akademin Utbildning, hälsa och samhälle, Högskolan Dalarna*

Boglárka Straszer, *Akademin Humaniora och medier, Högskolan Dalarna*

Åsa Wedin, *Akademin Humaniora och medier, Högskolan Dalarna*

I dagens forskningspolitiska kontext finns stora krav på publicering i internationella tidskrifter. Detta innebär i det flesta fall att forskare behöver producera texter på hög akademisk nivå på engelska trots att detta varken är det första, eller bästa språket. I vår presentation vill vi rikta fokus på hur ett antal aktiva forskare i Sverige belyser skrivandet av en forskningsartikel för internationell publicering. Syftet är att synliggöra vad skrivande av en forskningsartikel på engelska kan innebära för enskilda forskare och under vilka villkor skrivandet sker. Särskilt belyses vilka språkliga resurser och strategier som forskarna använder samt hur de pendlar mellan språk och diskurser under skrivprocessen. Semistrukturerade intervjuer med ett antal forskare från olika forskningsdiscipliner har genomförts i tre faser av skrivandet: först vid inledning av skrivandet, därefter vid ett tillfälle under arbetets gång och slutligen i anslutning till inlämning av färdigt artikelmanus. Dessutom samlades material i form av artikelutkast. Med utgångspunkt i Canagarajahs (2006) forskning om akademiskt skrivande analyseras skribenternas sätt att röra sig mellan texter och mellan språk. Fokus riktas mot skrivprocessen snarare än mot produkten och i studien uppmärksammas skribenterna som aktörer, kreativt pendlande mellan diskurser. I presentation belyses särskilt forskarnas strategier i skrivandet.

Litteratur:

Canagarajah, A. Suresh, 2006: Toward a writing pedagogy in shuttling between languages. I: *College English*, Vol. 68, No. 6. S. 589–604.

Vardagliga skriftpraktiker i sfi-klassrummet

Annika Norlund Shaswar, *Institutionen för språkstudier, Umeå universitet*

Naz studerar svenska för invandrare. Just nu sitter hon i klassrummet och arbetar med en stencil som handlar om väder. Efter en stund tar hon en paus och slår upp dagstidningen som ligger framför henne på bordet. Maria som sitter bredvid Naz fortsätter däremot att jobba med väderstencilen och får problem med att stava ordet *skiner*. Hon frågar Naz som börjar tänka högt: ”Skyner, solen skyner”. Snart inser Naz att hon kan titta efter i dagstidningen. Hon brukar läsa den på fritiden och vet att den brukar innehålla en väderleksprognos samt att ordet *skiner* brukar ingå i väderleksprognosens vokabulär. Hon hittar strax tidningens väderlekskarta och följer den med fingret.

Denna presentation kommer att fokusera på en fråga av central betydelse för sociokulturellt inriktad läs- och skrivforskning: Hur kan man förena ett perspektiv på läsande och skrivande som knutet till en viss tidlig och rumslig kontext med tanken på att läs- och skriverfarenheter i något avseende är möjliga att överföra från en kontext till en annan? I presentationen kommer jag utifrån material från min avhandlingsstudie (Norlund Shaswar 2014) samt utifrån en pågående studie om digitala skriftpraktiker att problematisera sambanden mellan vardagliga skriftpraktiker och sfi-domänens skriftpraktiker. I materialet finns både exempel på skrifthändelser där studerande inom sfi-studierna drar nytta av sina vardagliga erfarenheter av skriftpraktiker, och skrifthändelser där detta inte är möjligt. Faktorer av betydelse är bl.a. om undervisningen bedrivs i form av helklassundervisning eller grupparbete, om digitala medier används och hur framträdande syftet bedömning är under skrifthändelserna.

Förebilder för talat språk eller reflektioner av faktiskt språkbruk - finlandssvenska journalisters åsikter om uttalsregler för nyheter i tv och radio

Jenny Stenberg-Sirén, *Finska, finskugriska och nordiska institutionen, Helsingfors universitet*

De svenskspråkiga tv- och radionyhetsredaktörerna vid Finlands rundradiobolag Yle har förhållandevis strikta uttalsrekommendationer att förhålla sig till. Målet är att nyhetsredaktörerna ska ha ett vårdat och tydligt talspråk, som är korrekt och normenligt. Rekommendationerna gäller framför allt uttalsdrag som skiljer vardagligt svenskt talspråk i Finland från standardsvenskt uttal i Sverige. Redaktörerna avråds från kortstavigt uttal av vokal i betonad ställning, till exempel i ord som *före*, *över* eller *radio*, från ändelsebortfall i bestämda neutrer eller verb i supinum, såsom *ordet* eller *pratad*, och från reduktioner i ord som *inte*, *skulle* och *måste*, som i vardagligt talspråk ofta uttalas *int*, *sku* och *måst*.

Hösten 2014 genomförde jag en enkät bland Yles svenskspråkiga journalister, med frågor om deras åsikter om Yles uppdrag för svenskan i Finland, deras synpunkter på vad som kännetecknar ett gott tv- och radiospråk, deras attityder till regionala drag i eterspråket samt deras kunskap om och inställning till de konkreta språkrekommendationer som styr deras arbete. Största delen av journalisterna förhåller sig positivt till rekommendationerna och anser att deras uppdrag är att utgöra en förebild för talat språk, medan en mindre grupp är kritiska till normerna och framhåller att mediernas roll snarare är att reflektera faktiskt språkbruk.

I mitt föredrag analyserar jag hur väl journalisterna känner till uttalsrekommendationerna, hur viktiga de anser att rekommendationerna är samt hur noggrant de säger sig följa råden. Analysen sätts i relation till resultaten från min fonologiska analys av uttalet i de finlandssvenska tv- och radionyhetserna åren 1970–2009 (Stenberg-Sirén 2014, 2015).

”English only” - Hur lärare och elever förhåller sig till den enspråkiga normen i provsamtal

Pia Sundqvist, *Institutionen för språk, litteratur och interkultur, Karlstads universitet*

Lina Nyroos, *Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet*

Erica Sandlund, *Institutionen för språk, litteratur och interkultur, Karlstads universitet*

Den stora internationella språkstudien från 2011, *SurveyLang*, visar att elever från Sverige placerar sig i topp beträffande engelskkunskaper (Skolverket, 2012). Vad som inte undersöktes i den studien var elevernas muntliga förmåga, vilken just står i fokus för det pågående projektet ”Testa tal – tala under test” (Vetenskapsrådet Dnr 2012-4129).

I vårt föredrag kommer vi att belysa hur engelsklärare och elever som genomför den muntliga delen av det nationella provet i engelska (årskurs 9) förhåller sig till den explicita enspråkiga norm som råder om att enbart tala engelska. Som inramning presenteras först ett urval av resultat från en nationell enkät som genomförts bland ett proportionellt stratifierat urval av engelsklärare ($N = 204$) i syfte att undersöka deras syn på och genomförande samt bedömning av det muntliga delprovet. Därefter presenteras resultat från en samtalsanalytisk undersökning av ett antal provsamtal som visar hur samtalsdeltagarna orienterar sig mot den enspråkiga normen. Data som ligger till grund för undersökningen är förutom enkäten ljudinspelningar från 71 autentiska provsamtal (161 elever) samt intervjuer med engelsklärare ($N = 11$). Materialet har analyserats både kvantitativt (enkät) och kvalitativt (provsamtal och intervjuer).

Resultaten visar att både lärare och elever kontinuerligt förhandlar om den enspråkiga norm som råder. Trots den explicita instruktionen pratar såväl lärare som elever emellanåt svenska och bryter därmed den formella norm som ramar in kontexten. Vi kommer att diskutera hur den formella normen kolliderar med sociala normer, samt varför det sker i just de provexempel vi tar upp.

Name(ing) Norms - A Conversation Analytic Study of the Pronunciation of Proper Names in Political Meetings

Hanna Svensson, *Hermann Paul School of Linguistics, Basel University*

Within the framework of Conversation Analysis (Sacks, Schegloff, Jefferson, 1974), this paper demonstrates how the pronunciation of proper names read aloud in a large institutional setting is treated by the participants as a category-bound activity (Sacks, 1972) and related to norms of writing and readability, ‘Swedish’ pronunciation of ‘non-Swedish’ names, and the participants’ right to be introduced regardless of their names’ “strangeness”.

The data comprises extensive video recordings of a political party congress of a fast growing feminist party in Sweden, where 400 of the party’s members discussed and modified the party’s political program by voting procedures, during three days in February 2015. This study investigates the announcement of proper names in a specific sequential position: when the chair(wo)man selects next speaker(s) through reading their name aloud from a handwritten note by the person bidding for the turn (cf. Mondada, 2013). Despite the abundant literature on identity construing and normativity in interaction, the treatment of names as displaying ethnicity remains understudied (but see Day, 1994; Hazel, 2015 and Markaki et. al., 2010).

The study points at names as a domain revealing normative expectations. It not only shows *that* the participants (explicitly) orient to issues of normativity, but conversation analysis also contributes to the understanding of *how* members publicly make normativity relevant in the course of the unfolding interaction and may provide applied inputs for the training of chair(wo)men and facilitators.

Literature:

- Day, D. (1994). Tang’s dilemma and other problems: Ethnification processes at some multicultural workplaces. *Pragmatics*, 4(3), 315–336.
- Hazel, S. (2015) Identities at odds: embedded and implicit language policing in the internationalized workplace, *Language and Intercultural Communication*, 15:1, 141-160, DOI: 10.1080/14708477.2014.985311
- Markaki, V., Merlino, S., Mondada, L., & Oloff, F. (2010). Laughter in professional meetings: The organization of an emergent ethnic joke. *Journal of Pragmatics*, 42, 1526–1542. doi:10.1016/j.pragma.2010.01.013
- Mondada, L. (2013). Embodied and spatial resources for turn-taking in institutional multi-party interactions: the example of participatory democracy debates. *Journal of Pragmatics*, 46, 39-68.
- Sacks, H. (1972). An initial investigation of the usability of conversational data for doing sociology. In D. Sudnow (Ed.), *Studies in social interaction* (pp. 31–74). New York: Free Press.
- Sacks, H., Schegloff, E. A., & Jefferson, G. (1974). A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation. *Language*, 50, 696–735.

Vokabuläranvändning i CLIL- och ickeCLIL-elevers engelska skriftliga produktion

Liss Kerstin Sylvén, *Institutionen för pedagogik och specialpedagogik, Göteborgs universitet*

I stora delar av världen sker skolundervisningen på ett annat språk än elevernas förstaspråk. I Sverige är användningen av engelska som undervisningsspråk i ämnen som exempelvis biologi och historia relativt utbredd i så kallade *Content and Language Integrated Learning* (CLIL) klasser (Yoxsimer Paulsrud 2014). Många studier från andra länder visar mycket positiva resultat för kunskaper i målspråket (i de allra flesta fall engelska)(ex.vis Dalton-Puffer 2011, Lasagabaster and Ruiz de Zarobe 2010), även om forskningsområdet som sådant ännu är relativt ungt och många frågetecken finns kring ingångsvärden, och andra viktiga påverkansfaktorer (Bruton 2011, Rumlich 2013).

I den svenska kontexten är forskning kring CLIL i sin linda, och i den här presentationen rapporteras från ett storskaligt, longitudinellt forskningsprojekt, CLISS-projektet, där elever i CLIL och ickeCLIL-klasser på teoretiska program från tre olika gymnasieskolor runt om i Sverige har deltagit. I fokus här är resultat från analyser av elevens engelska uppsatser skrivna för projektet. Normen för exempelvis samhällskunskap säger att i det centrala innehållet ingår ”skriftliga och muntliga debatter, debattartiklar och rapporter” (ämnesplan, samhällskunskap 1b). Frågan är då hur eleverna bemästrar skriftlig produktion på engelska inom samhälls- och naturvetenskapliga områden.

Presentationen rapporterar från analyser av elevernas användning av såväl akademisk som allmän vokabulär, där *the New General Service List* (Browne 2014) har använts som måttstock. I analysen ingår uppsatser skrivna under elevernas första år i gymnasiet (CLIL N=94, ickeCLIL N=52), och under deras sista gymnasieår (CLIL N=80, ickeCLIL N=35). Resultat redovisas dels uppdelat på CLIL och ickeCLIL, dels pojkar och flickor.

Processinriktat läs- och skrivlärande. En inkluderande verksamhet.

Catharina Tjernberg, *Institutionen för pedagogiska studier, Karlstads universitet*

Syftet med den studie jag utgår från var att ta reda på hur läs- och skrivundervisning kan fungera framgångsrikt i praktiken utan att vara exkluderande. I min presentation visar jag hur en inkluderande läs- och skrivundervisning gestaltar sig i en framgångsrik, pedagogisk verksamhet. Frågor som diskuteras är hur man kan utveckla inkluderande skriftspråkspraktiker och hur hinder för deltagande och lärande kan undanröjas.

Utmärkande för den pedagogiska gestaltningen jag presenterar är strukturen, det formativa arbetssättet och scaffolding på olika nivåer. Dessa olika nivåer av stödstrukturer fyller olika syften på väg mot ett ökat lärande och större självständighet. De språkliga aktiviteterna samtalande, läsande och skrivande sker interaktivt. Högläsning, textsamtal och processkrivning i olika former syftar till att bygga upp elevernas ordförråd, utveckla läsförståelse, lära eleverna effektiva läs- och skrivstrategier samt utveckla den metaspråkliga förmågan. Centralt för lärarna är att skapa ett tillåtande och tryggt klassrumsklimat där det råder ett naturligt förhållningssätt till olikheter och där elevens tillit till den egna förmågan får utvecklas. Läraren har höga förväntningar på eleven vilket motsvaras av dennes ständiga strävan att stödja elevens proximala utveckling.

Svenskans lexikala profil, språkinlärning och översättning

Åke Viberg, *Institutionen för lingvistik och filologi, Uppsala universitet*

Med ett språks lexikala typologiska profil menas en redogörelse för i vilka avseenden dess struktur är särpräglad i förhållande till andra språk på grundval av kontrastiv analys och studier i allmän typologi (Viberg 2006). I en serie studier har jag tidigare undersökt strukturen inom de mest grundläggande semantiska fälten för verb från denna utgångspunkt. I den här presentationen ämnar jag med utgångspunkt från några studier av spatiala verb (befintlighet och förflyttning) och ägandeverb se på sambandet mellan den lexikala profilen och vad som händer vid översättning med material från The English Swedish Parallel Corpus (ESPC), där jag tittar på kroppsställningsverben (*sitta-stå-ligga*) och verbet *få*. Dessa verb har tidigare undersökts kontrastivt (Viberg 2012, 2013). Studien av kroppsställningsverben visar tydliga översättningseffekter då original och översatta texter jämförs inom ett språk. Effekten växlar dock för olika delbetydelser hos verben. Den andra översättningsstudien är under utarbetande och beräknas vara färdig till konferensen. Jag kommer också att jämföra resultatet från en kontrastiv studie av placeraverben (*sätta-ställa-lägga-stoppa*; Viberg 2015) med tidigare studier av hur dessa verb lärs in (Viberg 1998, 2002).

Litteratur:

- Viberg, Å. 1998. Crosslinguistic perspectives on lexical acquisition: the case of language-specific differentiation. In: Haastrup, K. & Viberg, Å. Eds. *Perspectives on lexical acquisition in a second language*. [Travux de l'institut de linguistique de Lund 38.] Lund: Lund University Press, 175-208.
- 2002. Basic verbs in second language acquisition. *Revue Française de Linguistique Appliquée* VII:2, 51-69.
- 2006. Towards a lexical profile of the Swedish verb lexicon. *Sprachtypologie und Universalienforschung* 59(1), 103-129.
- 2012. Language-specific meanings in contrast: A corpus-based contrastive study of Swedish *få* 'get'. In Alexandra Lenz & Gudrun Rawoens (guest eds.) *The art of getting: GET verbs in European languages from a synchronic and diachronic point of view*. Thematic issue of *Linguistics* 50(6), 1413–1461.
- 2013. Posture verbs. A multilingual contrastive study. *Languages in Contrast* 13:2, 139-169.
- 2015. Contrasts in construction and semantic composition: The verbs of putting in English and Swedish in an intra-typological perspective. In *Cross-Linguistic Perspectives on Verb Constructions*, edited by Signe Oksefjell Ebeling & Hilde Hasselgård. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publications, pp. 222-253.

Elektronisk resurs:

The English Swedish Parallel Corpus (ESPC). For a description, see: <http://www.englund.lu.se/content/view/66/127/>

Att stötta talspråklig förmåga: lärmiljöer, lärtillfällen och interaktioner

Christian Waldmann, *Institutionen för språkstudier, Umeå universitet*

Julie Dockrell, *Department of Psychology and Human Development, University College London*

Kirk Sullivan, *Institutionen för språkstudier, Umeå universitet*

Den talspråkliga förmågan ligger till grund för och interagerar med läs- och skrivutvecklingen och med inläring i andra skolämnen. En begränsad språklig förmåga hos barn medför en högre risk för svårigheter med läs- och skrivinläringen, och för svaga skolprestationer. Alla barn har rätt till en skolmiljö som stöttar deras talspråksutveckling, tillfällen att öva och utveckla sina talspråkliga färdigheter och interaktioner med mer kvalificerade samtalspartners som utmanar deras talspråkliga förmåga. Läraren och undervisningen spelar en avgörande roll för att förskolebarn/skolelever ska kunna utveckla sina talspråkliga färdigheter. Hur barns/elevs talspråkliga utveckling stöttas i förskolan/skolan är dock oklart. Som stöd i sin professionella utveckling kan lärare använda verktyg för att identifiera såväl styrkor som utvecklingsbehov i de fysiska lärmiljöerna, lärtillfällena och interaktionerna i lärmiljöer/klassrum med fokus på hur dessa stöttar barns/elevs talspråksutveckling. I denna presentation redovisar vi resultaten från en undersökning av 20 klassrum i årskurs 1 där lärare har använt en svensk version av ett evidensbaserat observationsverktyg för att identifiera såväl styrkor som utvecklingsbehov i de fysiska lärmiljöerna, lärtillfällena och interaktionerna. Observationsverktyget som användes i undersökningen (Communication Supporting Classroom Observation Tool) utvecklades i Storbritannien och bygger i alla delar på forskningsevidens om vilka lärmiljöer, lärtillfällen och interaktioner som utgör språkutvecklande inslag i undervisningen. Syftet var att undersöka observationsverktygets tillämpbarhet i en svensk skolkontext. Kvantitativ och kvalitativ data samlades in. Resultaten redovisas och diskuteras i relation till resultaten från en stor undersökning i 101 klassrum i Storbritannien.

Undervisningens tempus: Genrer och metaspråk i grundskolans läromedel och klassrum

Robert Walldén, *Institutionen för kultur, språk och media, Malmö högskola*

Mitt avhandlingsprojekt belyser hur genrepedagogiska principer (Rose & Martin 2012) rekontextualiseras nationellt i såväl läromedel som klassrumspraktik med fokus på grundskolan. Centrala teoretiska utgångspunkter är kritisk diskursanalys (Fairclough 2010) samt Bernsteins utbildnings sociologiska ramverk (Bernstein 2000).

Läromedelsstudien undersöker hur fem aktuella läromedel instruerar i olika skriftliga genrer. Resultatet visar att läromedlen i sina yttre informationslager bekänner sig till de genrepedagogiska utgångspunkter som är påtagliga i aktuella styrdokument. Samtidigt fokuserar de endast i mycket begränsad utsträckning språkets roll för att förverkliga olika kommunikativa syften. Istället präglas läromedlen i hög grad av processinriktade perspektiv som sätter stor tilltro till inlärnarnas implicita lärande. I studien tillämpas SFL (Halliday & Mathiessen 2014) på läromedlens mönstertexter för att synliggöra möjligheter till en mer explicit språklig stöttning.

Den inledda klassrumsstudien granskar hur genrepedagogiska arbetsätt tillämpas av erfarna och specialutbildade pedagoger verksamma i ett socialt utsatt område med hög andel nyanlända elever. Den intresserar sig särskilt för hur lärarna strukturerar undervisningen i ett målmedvetet arbete med elevernas språk- och kunskapsutveckling.

Litteratur:

- Bernstein, Basil B. (2000). *Pedagogy, symbolic control and identity: theory, research, critique (class, codes & control series volume 5): /.* Oxford; Lanham, Md: Rowman & Littlefield Publishers.
- Fairclough, Norman (2010). *Critical discourse analysis: the critical study of language (2 uppl.).* Harlow: Longman.
- Halliday, M. A. K. & Mathiessen, Christian (2014). *Halliday's Introduction to Functional Grammar.* Abingdon: Routledge.
- Rose, David & Martin, J. R. (2012). *Learning to write, reading to learn: genre, knowledge and pedagogy in the Sydney school.* Sheffield: Equinox.

Stavning, stavning och åter stavning

Åsa Wengelin, *Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet*

Det är ett väl etablerat att personer med läs- och skrivsvårigheter upplever skrivande som sin största och mest bestående utmaning. Trots detta har skrivande hos personer med läs- och skrivsvårigheter studerats i förvånande liten utsträckning. De få studier som finns antyder att stavning utgör skribenternas mest primära hinder, men också att deras texter har andra språkliga egenskaper och får lägre kvalitetsbedömningar än deras kamraters. Kognitiva teorier om skrivande förklarar detta med att stavningen tar så mycket arbetsminne att det inte blir någon kognitiv kapacitet över till andra aspekter av textproduktion. Detta är troligen en anledning till att stavning ofta hamnar i fokus för studier om skrivsvårigheter. Sådana studier baseras dock oftast på stavningstest där enskilda ord dikteras, men att stava enskilda ord är inte detsamma som att stava ord under textproduktion. I den föreslagna presentationen försöker jag fördjupa våra kunskaper om stavningssvårigheter i textproduktion genom att sammanfatta och syntetisera resultaten från tre delstudier av skrivandet hos en grupp 15-åringar med läs- och skrivsvårigheter. I den första analyseras ett enkätmaterial där skribenterna beskrivit vad skrivande innebär för dem, i den andra jämförs feltyper i stavningstest och i textproduktion och i den tredje undersöks strategier för att möta stavningssvårigheter under skrivprocessen. Resultaten visar att skribenterna ofta likställer skrivande med stavning, gör olika typer av fel i textproduktion och i stavningstest och utvecklar stavningsstrategier som påverkar hela deras textproduktion. Studierna har implikationer såväl för hur vi kartlägger stavningsfärdigheter som för hur vi undervisar elever med läs- och skrivsvårigheter om skrivande.

Elevtexter på flerspråkiga elevers första- och andraspråk

Elisabeth Zetterholm, *Institutionen för språkdidaktik, Stockholms universitet*

Ewa Bergh Nestlog, *Institutionen för svenska språket, Linnéuniversitetet*

I föredraget presenteras en fallstudie av några flerspråkiga elevers naturvetenskapliga skrivande och deras texters funktioner. Texterna är skrivna på svenska och på elevernas förstaspråk. Syftet med studien är att förstå vilken funktion texterna på elevernas olika språk fyller för läraren och eleverna, men också för föräldrarna som involverats i arbetet med att översätta texterna. Studien pågår i en flerspråkig klass, årskurs 1–3, där svenska språket är normen. Skolan ligger i ett mångkulturellt område. Undervisningen sker på svenska och alla talar företrädesvis svenska i klassrummet, men andra språk används i hemmet och i andra sammanhang. Två elevers texter har analyserats och deras svenska text har översatts till albanska. Eleverna har alltså texter på de två språk de använder mest och visar på så sätt sin flerspråkighet i en naturvetenskaplig text. Detta överensstämmer med teorin om translanguaging (Lewis, Jones & Baker 2012) där flerspråkigheten ska synliggöras och elevernas förstaspråk ska få ett egenvärde även i klassrummet. I studien tillämpas också diskursteorier (Fairclough 2001), genom att vi analyserar texterna och relaterar till den förståelse som lärare, elever och föräldrar ger uttryck för i intervjuer. I en sekundär analys används Hilary Janks (2010) analytiska modell med begreppen dominans, tillgång, mångfald och design. Resultaten kommer att diskuteras vid presentationen utifrån språkliga, kunskapsmässiga och sociala funktioner.

Litteratur:

Fairclough, Norman (2001). *Language and Power*. Harlow: Longman.

Janks, Hilary (2010). *Literacy and Power*. London: Routledge.

Lewis, G., Jones, B. & Baker, C. (2012). Translanguaging: origins and development from school to street and beyond. I: *Educational Research and Evaluation* Vol. 18.No7, Oct 2012:641–654.

Ordvitsar om Sverigedemokraterna: språklig normavvikelse och politisk motståndskultur

Magnus P. Ängsal, *Institutionen för språk och litteraturer, Göteborgs universitet*

I detta föredrag behandlar jag ordvitsar om Sverigedemokraterna. Vitsarna analyseras utifrån dels språklig form, dels politiska budskap. Det överordnade syftet med denna politolingvistiska studie (jfr Niehr 2014) är att klargöra hur den språkliga normavvikelse som ordvitsen ofta innebär bidrar till att skapa en politisk motståndskultur. Vitsar tjänar enligt Sigmund Freud syftet att framkalla skratt och därigenom frigöra undanträngda aggressioner, varför det inte förvånar att ordvitsar ofta skapats i politiskt-polemiska syften, som alternativ till (förment) dominant tankemönster i exempelvis offentligheten (Schiewe & Schiewe 2000). Ordvitsens särmärke är dess exploatering av det språkliga tecknets förhållande till det betecknade; därigenom kan annat ljus kastas över verkligheten. Attardo (1994) har visat hur ordvitsar kan uppstå genom exempelvis paronymi, homonymi, homofoni, homografi och polysemi. Det står därmed klart att ordvitsen laddar existerande uttryck med nya betydelser, som i följande exempel, vilket bygger på dels homofoni, dels modifikation av skriftbilden: ”Vilken är den vanligaste utbildningsbakgrunden hos sverigedemokrater? De flesta har gått gymnaziet.” (Mattsson 2014, s. 44) Det analyserade materialet består av ordvitsarna i boken *Järnrör inte min kompis* samt diskussioner om samma ordvitsar i Facebookgruppen där dessa först publicerades.

Litteratur:

- Attardo, Salvatore (1994): *Linguistic Theories of Humor*. Berlin, New York: Mouton de Gruyter.
- Mattsson, Karl Fredrik (red.) (2014): *Järnrör inte min kompis. 199 ordvitsar om Sverigedemokraterna*. Stockholm: Leopard.
- Niehr, Thomas (2014): *Einführung in die Politolinguistik. Gegenstände und Methoden*. Göttingen: V&R.
- Schiewe, Andrea & Jürgen Schiewe (2000): *Witzkultur in der DDR. Ein Beitrag zur Sprachkritik*. Göttingen: V&R.